
การประกอบสร้างความจริง เรื่องพรรคเพื่อไทย กับการจัดตั้งรัฐบาลใน
ปี พ.ศ. 2566 : ศึกษาเปรียบเทียบสำนักข่าวมติชนกับสำนักข่าว Voice*

CONSTRUCTION OF REALITY: A COMPARATIVE STUDY OF
MATICHON AND VOICE NEWS ON THE PHEU THAI PARTY AND THE
FORMATION OF THE GOVERNMENT IN YEAR 2023

อนันต์ อินทร์จักร¹ และ นันทนา นันทวโรภาส²

Anant Injak¹ and NantanaNantawaropas²

¹⁻²สาขาสื่อสารการเมืองวิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก

Degree of Philosophy in Political Communication Political Communication College Krirk

University, Thailand

E-mail: Ananintajak@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การประกอบสร้างความจริง เรื่องพรรคเพื่อไทยกับการจัดตั้งรัฐบาลในปี พ.ศ. 2566 : ศึกษาเปรียบเทียบสำนักข่าวมติชนกับสำนักข่าววอยซ์ (Voice)” มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบริบทที่มีผลต่อการประกอบสร้างความจริง (2) ศึกษาการประกอบสร้างความจริงผ่านสำนักข่าวมติชน และ (3) ศึกษาการประกอบสร้างความจริงผ่านสำนักข่าววอยซ์ การวิจัยเป็นแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) รวม 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้สื่อข่าวจากมติชน ผู้สื่อข่าวจากวอยซ์ นักวิชาการด้านสื่อสารการเมือง และตัวแทนภาคประชาชน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่สะท้อนมุมมองจากผู้เกี่ยวข้องโดยตรง ข้อมูลที่ได้ถูกวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ภายใต้กรอบแนวคิดการประกอบสร้างความจริงและทฤษฎีการกำหนดกรอบ (Framing) ของ Gurevitch & Blumler ผลการวิจัยพบว่า บริบททางการเมืองไทยในปี พ.ศ.

* Received 24 September 2025; Revised 20 October 2025; Accepted 21 October 2025

2566 ที่ซับซ้อนจากรัฐธรรมนูญ 2560 การแบ่งขั้วทางการเมือง และอิทธิพลของกลุ่มอำนาจนอกระบบ ส่งผลโดยตรงต่อการรายงานข่าวและกรอบการนำเสนอของสื่อมวลชน เมื่อพรรคก้าวไกลไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ พรรคเพื่อไทยจึงเปลี่ยนยุทธศาสตร์และจัดตั้งรัฐบาลข้ามขั้วภายใต้การนำของนายเศรษฐา ทวีสิน เหตุการณ์นี้กลายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญทางการเมืองสำนักข่าว Voice มุ่งเสนอข่าวเชิงเหตุการณ์แบบเรียลไทม์ เน้นการให้เหตุผลเชิงโครงสร้างเพื่อสร้างความชอบธรรมแก่พรรคเพื่อไทย ขณะที่มติชนมุ่งวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์และวิพากษ์การเมือง โดยใช้มุมมองนักวิชาการเพื่อกระตุ้นสังคมตั้งคำถามต่อความชอบธรรมของพรรค การเปรียบเทียบสะท้อนให้เห็นว่าสื่อทั้งสองมีวาระซ่อนเร้นที่ต่างกัน และมีบทบาทสำคัญในการกำหนดกรอบความเข้าใจทางการเมืองของสังคม

คำสำคัญ: การสื่อสารทางการเมือง; กรอบการนำเสนอของสื่อ; การประกอบสร้างความจริง; การจัดตั้งรัฐบาล; พรรคเพื่อไทย; มติชน; วอยซ์ทีวี; การเมืองไทยปี 2566

Abstract

The research titled “The Construction of Political Reality: A Comparative Study between Matichon and Voice TV in Reporting Pheu Thai Party’s Role in the 2023 Government Formation” aims to (1) examine the political context influencing the construction of reality, (2) investigate how Matichon constructs political reality, and (3) explore how Voice TV constructs political reality. This study adopts a qualitative research methodology and employs in-depth interviews with four groups of key informants: journalists from Matichon, journalists from Voice TV, political communication scholars, and representatives from civil society. Purposive sampling was used to select participants who could provide in-depth perspectives and relevant experiences. Data were analyzed through descriptive analysis, based on the conceptual framework of reality construction and the framing theory of Gurevitch & Blumler.

The findings reveal that Thailand's complex political context in 2023—shaped by the 2017 Constitution, political polarization, and the influence of extra-parliamentary power groups—directly affected media reporting and framing strategies. When the Move Forward Party failed to form a government, the Pheu Thai Party shifted its strategy and formed a cross-party coalition government under the leadership of Srettha Thavisin, marking a crucial political turning point. Voice TV focused on real-time event reporting and structural explanations that justified Pheu Thai's political decisions, while Matichon emphasized strategic political analysis and critical perspectives, often drawing on academic commentary to question the party's legitimacy. The comparison highlights that both media outlets carried distinct underlying agendas and played significant roles in shaping the public's political perceptions through their framing choices.

Keywords: Political Communication; Media Framing; Construction of Reality; Government Formation; Pheu Thai Party; Matichon; Voice TV; Thai Politics 2023

บทนำ

เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2566 พลเอกประยุทธ์จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ประกาศยุบสภา ก่อนครบวาระ 3 วัน โดย คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 14 พฤษภาคม 2566 พรรคการเมืองต่างทำการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งกันอย่างเต็มที่ ซึ่งพรรคการเมืองในประเทศไทยอาจแบ่งตามอุดมการณ์ได้เป็นสองกลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มอนุรักษนิยมกับกลุ่มเสรีนิยม กลุ่มอนุรักษนิยมมักจะมีนโยบายและอุดมการณ์ที่เน้นการรักษาประเพณีและวัฒนธรรมของชาติ เน้นความมั่นคงและเสถียรภาพของประเทศ รวมถึงการส่งเสริมระบบการปกครองที่มีโครงสร้างแบบดั้งเดิม พรรคการเมืองที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ พรรคพลังประชารัฐ พรรครวมไทยสร้างชาติ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคภูมิใจไทย และ พรรคชาติไทยพัฒนา เป็นต้น ส่วนกลุ่มเสรีนิยมมีนโยบายที่เน้นการส่งเสริมเสรีภาพส่วนบุคคล การเคารพสิทธิมนุษยชน และการปฏิรูปสังคมเศรษฐกิจ พรรคการเมืองที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ พรรคก้าวไกล พรรคเพื่อไทย และพรรคไทยสร้างไทย เป็นต้น

ตลอดระยะเวลาการรณรงค์หาเสียงกระแสของพรรคก้าวไกลเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะบนโลกออนไลน์ และแพลตฟอร์ม TikTok โดยสัปดาห์สุดท้ายก่อนวันเลือกตั้งในวันที่ 14 พ.ค. 2566 พรรคก้าวไกล ออกคำประกาศว่า “มีลุงไม่มีเรา มีเราไม่มีลุง” ในส่วนของพรรคเพื่อไทย ประกาศว่ายืนยันไม่จับมือตั้งรัฐบาลร่วมกับทั้งพรรครวมไทยสร้างชาติ และพรรคพลังประชารัฐ พร้อมคำขวัญ “เลือกเพื่อไทยทั้ง 2 ใบ 3 ปี. ไปทันที”ในช่วงโค้งสุดท้ายกระแสฝ่ายเสรีนิยมขึ้นสูงสุด

ผลการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 14 พฤษภาคม 2566 ปรากฏว่าพรรคก้าวไกลชนะเลือกตั้งเป็นอันดับหนึ่งได้ คะแนนบัญชีรายชื่อกว่า 14 ล้านเสียง ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสิ้นจำนวน 151 คน สามารถเอาชนะพรรคเพื่อไทยที่ได้คะแนนอันดับหนึ่งมากกว่าสองทศวรรษ โดยพรรคเพื่อไทยได้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 141 คน บัญชีรายชื่อกว่า 10 ล้านคะแนน ลำดับต่อมาคือ พรรคภูมิใจไทยได้ ส.ส.จำนวน 71 คน, พรรคพลังประชารัฐ ได้ ส.ส.จำนวน 40 คน, พรรครวมไทยสร้างชาติ ได้ ส.ส.จำนวน 36 คน, พรรคประชาธิปัตย์ ได้ ส.ส.จำนวน 25 คน, พรรคชาติไทยพัฒนา ได้ ส.ส.จำนวน 10 คน, พรรคประชาชาติ ได้ ส.ส.จำนวน 9 คน, พรรคไทยสร้างไทย ได้ ส.ส.จำนวน 6 คน, พรรคเพื่อไทรวมพลัง ได้ ส.ส.จำนวน 2 คน, พรรคชาติพัฒนา กล้า ได้ ส.ส.จำนวน 2 คนและมีอีก 7 พรรคที่ได้ ส.ส พรรคละ 1 คน

พรรคก้าวไกลในฐานะที่ได้คะแนนเป็นอันดับหนึ่ง ได้ทำหน้าที่เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล ประกาศจับมือกับ พรรคเพื่อไทยและอีก 6 พรรค จัดตั้งรัฐบาลร่วมกัน โดยประกาศข้อตกลงร่วม (MOU) ในการจัดตั้งรัฐบาลผสม 313 เสียง แม้รวบรวมเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรได้ แต่พรรคก้าวไกลไม่อาจหาเสียงสนับสนุนจาก สมาชิกวุฒิสภาได้โดยที่ประชุมรัฐสภามีมติเมื่อ 13 ก.ค. 2566 เห็นชอบให้พิธาเป็นนายกฯ 324 เสียง ไม่เห็นชอบ 182 เสียง และงดออกเสียง 199 คน ยังขาดอีก 51 เสียง จึงจะผ่านเกณฑ์ขึ้นตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ 2560 ที่กำหนดให้ใช้เสียงเกินกึ่งหนึ่งของสมาชิกรัฐสภาที่มีอยู่ หรือ 375 จาก 749 เสียง ต่อมา พรรคก้าวไกลและพันธมิตรเสนอชื่อนายพิธาให้รัฐสภาโหวตเลือกเป็นนายกฯ อีกครั้งเมื่อ 19 ก.ค. 2566 ที่ประชุมรัฐสภามีมติ 395 ต่อ 312 ว่า การเสนอชื่อนายพิธารอบสองไม่สามารถทำได้ เพราะขัดข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ข้อที่ 41 โดยในระหว่างนั้น นาย พิธา ลิ้มเจริญรัตน์ ยังต้อง หยุดปฏิบัติหน้าที่ในสภา เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีมติรับคำร้องคดีถือ หุ่นไอทีวี ไว้พิจารณา ตั้งแต่

19 ก.ค. 2566 จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยหลังจากนั้นเมื่อพรรคก้าวไกลไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ จึงมอบให้พรรคเพื่อไทย ซึ่งเป็นพรรคอันดับ 2 ทำหน้าที่เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลต่อไป

วันที่ 2 สิงหาคม 2566 แกนนำพรรคเพื่อไทยประกาศขอถอนตัวจากการร่วมมือกันกับพรรค ก้าวไกลและเดินหน้าจัดตั้งรัฐบาลใหม่ โดยเสนอชื่อนาย เศรษฐา ทวีสิน แคนดิเดตนายกรัฐมนตรีของพรรค เป็นนายกรัฐมนตรี คนที่ 30 โดยพรรคร่วมรัฐบาล ประกอบด้วย พรรคเพื่อไทย (141 ที่นั่ง), พรรคภูมิใจไทย (71 ที่นั่ง), พรรคพลังประชารัฐ (40 เสียง), พรรครวมไทยสร้างชาติ (36 ที่นั่ง), พรรคชาติไทยพัฒนา (10 ที่นั่ง), พรรคประชาธิปัตย์ (9 ที่นั่ง), พรรคชาติพัฒนา (2 ที่นั่ง), พรรคเพื่อไทรวมพลัง (2 ที่นั่ง), พรรคเสรีรวมไทย (1 ที่นั่ง), พรรคพลังสังคมใหม่ (1 ที่นั่ง), พรรคท้องถิ่นไทย (1 ที่นั่ง) การร่วมรัฐบาลกับพรรคพลังประชารัฐ และพรรครวมไทยสร้างชาติ เป็นเพราะเพื่อไทยหวังเสียงสนับสนุนจาก สว. ที่มาจากการแต่งตั้งของ คสช. แม้เผชิญกับเสียงวิจารณ์อย่างกว้างขวางเรื่องการตั้ง รัฐบาลผสมข้ามขั้ว แต่แกนนำเพื่อไทยก็เดินหน้าต่อ และขอเรียกว่า “รัฐบาลพิเศษสลายขั้วการเมือง” หลังจากพรรคเพื่อไทยได้ทำการจัดตั้งรัฐบาลได้สำเร็จ รัฐบาลพรรคเพื่อไทยโดนวิจารณ์อย่างรุนแรงว่าเป็นรัฐบาลทรยศสัตย์ คือเป็นพรรคที่ไม่รักษาคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชน

เหตุการณ์ที่สำคัญในวันโหวตเลือก นาย เศรษฐา ทวีสิน เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นวันเดียวกับที่ นาย ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี ตัดสินใจเดินทางกลับบ้านเกิดเพื่อมารับโทษตามกระบวนการ โดยมีนักการเมืองและมวลชนเสื้อแดงไปรอต้อนรับที่สนามบินดอนเมืองเป็นจำนวนมากเหตุการณ์การจัดตั้งรัฐบาลข้ามขั้วได้เป็นที่สนใจของสื่อมวลชนทำเสนอข่าวอย่างกว้างขวาง ซึ่งในบรรดาสื่อมวลชนทั้งหลาย มีสื่อมวลชน 2 สำนักข่าวที่มีความโดดเด่นเป็นพิเศษ คือ สำนักข่าวมติชนและสำนักข่าวVoice

สำนักข่าว Voice (Voice TV) เป็นสื่อมวลชนในประเทศไทยที่ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2552 โดยบริษัท วอยซ์ ทีวี จำกัด ผู้ก่อตั้ง คือ นาย พานทองแท้ ชินวัตร บุตรชายของนาย ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี เป้าหมายที่สำคัญคือสำนักข่าว Voice นำเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยมีวาระซ่อนเร้นคือ การเป็นกระบอกเสียงให้พรรคเพื่อไทยรายการวิเคราะห์ข่าวและเสวนาที่เชิญผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ ในประเด็นที่ประชาชนสนใจ แพลตฟอร์มการเผยแพร่ของสำนักข่าว Voice ประกอบไปด้วย โทรศัพท์ โดยออกอากาศผ่านระบบดาวเทียมและเครือข่ายเคเบิล ผ่านระบบ

อินเทอร์เน็ต บนเว็บไซต์ www.voiceTV.co.th ช่องทางโซเชียลมีเดีย ใช้แพลตฟอร์ม Facebook มีผู้ติดตามรวมกันมากกว่า 5.4 ล้านคน , Twitter มีผู้ติดตามรวมกันมากกว่า 1.4 ล้านคน, YouTube มีผู้ติดตามรวมกันมากกว่า 5.24 ล้านคน, Instagram มีผู้ติดตามจำนวนมากกว่า 256,000 คน, TikTok มีผู้ติดตามมากกว่า 1.1 ล้านคน และช่องทางทีวีดิจิทัล(เริ่มในปี 2557) (<https://www.voicetv.co.th/>)

สำนักข่าวมติชนเป็นสื่อมวลชนประเภทข่าวหนัก เน้นข่าวการเมือง เศรษฐกิจเป็นสำคัญ ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2521 ก่อตั้งโดยกลุ่มนักข่าวและนักวิชาการที่มีความมุ่งมั่นในการสร้างสื่อมวลชนที่มีคุณภาพและเป็นกลางอาทิ นาย ชรรค์ชัย บุนปาน นาย พงษ์ศักดิ์ พยัฆวิเชียร วัตถุประสงค์หลักเพื่อนำเสนอข่าวสารที่มีความถูกต้อง เป็นกลาง สร้างความเข้าใจและความรู้สึกในการร่วมมือกันของประชาชน การนำเสนอของสำนักข่าวมติชนประกอบไปด้วย ข่าวการเมืองรายงานข่าวการเมืองทั้งในประเทศและต่างประเทศข่าวเศรษฐกิจบทความและคอลัมน์จากผู้เชี่ยวชาญในหลากหลายสาขาแพลตฟอร์มการเผยแพร่ของสำนักข่าวมติชนประกอบไปด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน มติชนสุดสัปดาห์ ประชาชาติธุรกิจ ศิลปวัฒนธรรม เทคโนโลยีชาวบ้าน ช่องทางออนไลน์ได้แก่ เว็บไซต์มติชนออนไลน์ www.matichon.co.th ตลอดปี 2566 ทำเพจวิวอยู่ที่ระดับ 197,682,602 เพจวิว ยอดยูไอพีเฉลี่ย 17,515,176 ยูไอพี ช่องทางโซเชียลมีเดียใช้แพลตฟอร์มเช่น Facebook: มากกว่า 8.6 ล้านผู้ติดตาม YouTube: มากกว่า 9.7 ล้านผู้ติดตาม TikTok: มากกว่า 6.7 ล้านผู้ติดตาม X (Twitter): มากกว่า 3.1 ล้านผู้ติดตาม Instagram: มากกว่า 1.1 ล้านผู้ติดตาม (<https://www.matichon.co.th/politics/news>)

ต่อกรณีพรรคเพื่อไทยจัดตั้งรัฐบาล “ข้ามขีด” ซึ่งนำเอาพรรคพลังประชารัฐ พรรครวมไทยสร้างชาติ มาร่วมรัฐบาล ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมอย่างรุนแรง มีการใช้คำว่า “ตราบดัดสัตย์” ในการเรียกการกระทำของพรรคเพื่อไทย ซึ่งสำนักข่าวมติชนได้นำเสนอข่าวและความคิดเห็นเหล่านี้โดยตรงไปตรงมาสร้างการรับรู้ต่อสังคมอย่างกว้างขวาง

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าสำนักข่าวมติชนและสำนักข่าว Voice ต่างประกอบสร้างความจริงเรื่องการจัดตั้งรัฐบาล “ข้ามขีด” แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาจุดยืนและมุมมองของสำนักข่าวทั้งสอง ผ่านการประกอบสร้างความจริงเรื่องการจัดตั้งรัฐบาล

ผสมของพรรคเพื่อไทยในปี พ.ศ. 2566 เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ในกระบวนการประกอบสร้างความจริงของสื่อต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทที่มีผลต่อการประกอบสร้างความจริงเรื่องพรรคเพื่อไทยกับการจัดตั้งรัฐบาลในปี พ.ศ. 2566
2. เพื่อศึกษาการประกอบสร้างความจริงเรื่องพรรคเพื่อไทย กับการจัดตั้งรัฐบาลในปี พ.ศ. 2566 ผ่านสำนักข่าวมติชน
3. เพื่อศึกษาการประกอบสร้างความจริงเรื่องพรรคเพื่อไทย กับการจัดตั้งรัฐบาลในปี พ.ศ. 2566 ผ่านสำนักข่าว Voice

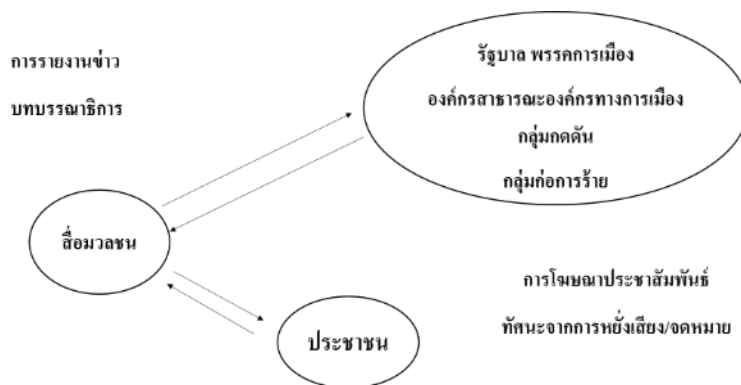
การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาเรื่อง “การประกอบสร้างความจริง เรื่องพรรคเพื่อไทย กับการจัดตั้งรัฐบาลในปี พ.ศ. 2566 : ศึกษาเปรียบเทียบสำนักข่าวมติชนกับสำนักข่าว Voice” ผู้ศึกษาได้รวบรวมทฤษฎี แนวคิด เพื่อใช้เป็นกรอบในการอธิบายและ วิเคราะห์ผลการศึกษาดังนี้

1. ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง

1.1 ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมืองของไบรอัน แมคแนร์ (Brian McNair)

การสื่อสารทางการเมืองเริ่มจากองค์กรทางการเมือง เช่น นักการเมือง พรรคการเมือง หรือกลุ่มต่าง ๆ ส่งสารไปยังสื่อมวลชน (โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์) เพื่อเผยแพร่ข้อมูลต่อประชาชน โดยสื่ออาจเลือกนำเสนอทั้งหมด บางส่วน หรือไม่เสนอเลย พร้อมทั้งอาจวิพากษ์วิจารณ์เพิ่มเติมได้ ขณะเดียวกัน ประชาชนก็มีบทบาทเป็นผู้ส่งสารกลับ เช่น การร้องเรียนหรือแสดงความคิดเห็น ทำให้เกิดการสื่อสารแบบสองทางระหว่างองค์กร สื่อ และประชาชน (นันทนา นันทวโรภาส, 2558) ดังแสดงแบบจำลองในรูปภาพ ดังต่อไปนี้

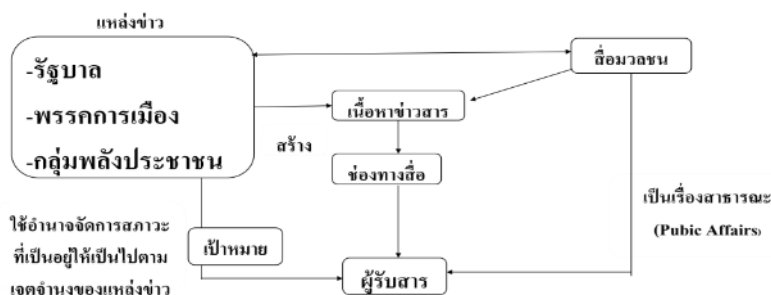

ทฤษฎีการสื่อสารทางการเมืองของเกอร์วิชและบลูมเบอร์

(Gurevitch & Blumler) อธิบายการสื่อสารทางการเมืองออกเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มหลัก คือ กลุ่มทางการเมือง อันได้แก่ รัฐบาล ข้าราชการ พรรคการเมือง กลุ่มกดดันทางการเมือง กลุ่มการเมืองภาคประชาชน ฯลฯ

กลุ่มที่สอง คือ สื่อมวลชนที่ทำหน้าที่เป็นผู้รับข่าวสารจากกลุ่มการเมืองและสร้างข่าวเพื่อนำไปส่งต่อยังผู้รับสาร โดยมีแบบจำลองดังนี้

2. ทฤษฎีการประกอบสร้างความจริงทางสังคม

ทฤษฎีการประกอบสร้างความจริงทางสังคม ทฤษฎีนี้มีจุดเริ่มต้นมาจากแนวคิดของกลุ่มนักสังคมวิทยาชาว เยอรมัน สำนักปรากฏการณ์นิยม เช่น อัลเฟรด ชูทส์, จอร์จ เฮร์เบิร์ต มิด นักวิชาการกลุ่มนี้เชื่อว่าโลกแห่งความเป็นจริงในชีวิตประจำวันของเรา ทุกคนล้วนเป็น

“อัตวิสัยร่วม” ที่เกิดจากการประกอบสร้างระหว่างความ จริงที่หยิบมาจากคนอื่น บวกกับ ความจริงที่เราสร้างขึ้นมาเอง

ทฤษฎีการประกอบสร้างความจริงอาจมองได้จาก 3 มุมมอง

1. มุมมองทางด้านภาษาศาสตร์ (linguistic) นักภาษาศาสตร์ได้ อธิบายการประกอบ สร้างความจริงโดยผ่านภาษาว่า ในแต่ละสังคมจะให้ ความสำคัญแก่สิ่งต่างๆ ไม่เหมือนกัน และ เมื่อสังคม นั้นให้ความสำคัญแก่ สิ่งใด ก็จะมีสะท้อนออกมาผ่านทางภาษา ตัวอย่างเช่น ชาว เอสกิโมที่ใช้ชีวิต อยู่กับหิมะ มีศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับหิมะมากกว่า 50 คำ คนไทยมีคำศัพท์ที่ เกี่ยวกับแม่มากกว่าคนชาติอื่นๆ

2. มุมมองทางด้านปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) โดย อัลเฟรด ชูตซ์ ได้ อธิบายการประกอบสร้างความจริงของ คนว่ามีที่มาจาก “คลังความรู้ทางสังคม” ของแต่ละ สังคม ทำให้เราสามารถ เข้าใจความหมายและตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ ได้ผ่านคลังความรู้ที่มาจาก ประสบการณ์ของเรา ตัวอย่างเช่น เมื่อพบชายแปลงเพศเป็นหญิงแล้ว คน ก็จะปฏิบัติต่อผู้ แปลงเพศนั้นเช่นผู้หญิงทั่วไป หรือหากเป็นผู้ที่ไม่สนับสนุน รักร่วมเพศ ก็อาจแสดงปฏิกิริยาดู หมิ่นหรือรังเกียจคนคนนั้นได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับ คลังความรู้ทางสังคมที่แต่ละคนมี

3. มุมมองทางด้านสื่อมวลชน เป็นการประกอบสร้างปรากฏการณ์ ต่างๆ โดย สื่อมวลชน ซึ่งสื่อมวลชนแต่ละแขนงอาจมีมุมมองที่แตกต่างกันการประกอบสร้างความจริงเพื่อนำเสนอจึงไม่เหมือนกัน แม้จะเป็น ปรากฏการณ์เดียวกัน ตัวอย่างเช่น การนำเสนอเรื่องราว พิธีกรรมของคนใน ชนบทที่ห่างไกลความเจริญ หากเป็นสื่อต่างชาติ ก็จะประกอบสร้าง ปรากฏการณ์ในมุมมองที่เป็นเรื่องมงาย ไม่อารยะ ในขณะที่สื่อมวลชนใน ท้องถิ่นนั้นกลับ ประกอบสร้างให้เป็นพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์น่าเคารพศรัทธา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และใช้การเก็บข้อมูลจากสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-Informants) ส่วนวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการ วิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) แล้วนำเสนอในลักษณะของการพรรณนา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพนั้น มักจะไม่นิยมใช้คำว่า “ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง” เหมือนกับการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ แต่มักจะเรียกว่า “พื้นที่ในการศึกษา” หรือ “สนาม (field)” ซึ่ง อาจจะเป็นชุมชน หมู่บ้าน องค์กร หรือกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ต้องการศึกษา เพื่อให้ตอบปัญหา ที่เราได้ตั้งเอาไว้ โดยเราเรียกบุคคลกลุ่มนี้ว่า “ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key informant)” การกำหนด เลือกกลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูล เรามักเลือกใช้วิธีแบบเฉพาะเจาะจง (Criterion-Based Selection) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจและสามารถให้ข้อมูลในเรื่องนั้นได้ดีและลึกซึ้งมากที่สุด เช่น ผู้นำชุมชน ผู้บริหารองค์กร หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นโดยตรง

การจัดกระทำข้อมูล

เพื่อให้ผลการศึกษาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้ออย่างไร จึงได้กำหนดแนวทางการศึกษาไว้ว่าจะเลือกทุกข่าวที่เกี่ยวข้องกับพรรคเพื่อไทย และจัดแยกเนื้อหาข่าวให้เป็นหมวดหมู่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. บริบททางการเมืองที่ส่งผลต่อการประกอบสร้างความจริงของสื่อมวลชน
2. การประกอบสร้างความจริงของสำนักข่าว Voice และสำนักข่าวมติชนกรณีรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ปี พ.ศ.2566
3. การประกอบสร้างความจริง ของสำนักข่าว Voice และสำนักข่าวมติชน กรณีการจัดตั้งรัฐบาลในปี พ.ศ.2566

ดังนั้น วัตถุประสงค์ในแต่ละข้อได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัย และการจัดกระทำข้อมูลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อการศึกษาให้รู้ถึงบริบททางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ที่มีผลต่อการประกอบสร้างความจริง เรื่องพรรคเพื่อไทย กับการจัดตั้งรัฐบาลในปี พ.ศ.2566 ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธี การศึกษาโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกและการใช้ข้อมูลจากเอกสารหลักฐานประกอบ โดยใช้ข้อมูลจากประเด็นข้อที่ 1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 วิเคราะห์การแสดงความคิดเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกของสำนักข่าว Voice และสำนักข่าวมติชน ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกแบบมีโครงสร้างคำถาม (Structured Interview) เพราะจากบทสัมภาษณ์นั้นจะชี้ให้เห็นถึง แนวคิด จุดยืน ของของสำนักข่าว Voice

และสำนักข่าวมติชน ต่อเหตุการณ์ที่นำเสนอในสำนักข่าว Voice และสำนักข่าวมติชน ตลอดจนสอดคล้องกับบทบาททางการเมืองของ สำนักข่าว Voice และสำนักข่าวมติชน กับสภาพการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในเวลานั้น โดยใช้ข้อมูลจากประเด็นคำถามข้อ 2 และข้อ 3

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การลดทอนข้อมูล (Data Reduction) 2. การแสดงข้อมูล (Data Display) 3. การสร้างข้อสรุป และยืนยันผลสรุป (Conclusion & Verification) เมื่อผู้ศึกษาได้ข้อมูลมาแล้วก็จะคัดเลือกหาจุดที่น่าสนใจเพื่อทำให้เป็นข้อมูลที่เข้าใจ ได้ง่าย และสรุปจัดข้อมูลเป็นกลุ่ม เพื่อปรับลดหรือหาข้อมูลเพิ่มเติมจนได้ข้อสรุปที่ชัดเจนและ สามารถพิสูจน์ทราบได้เป็นที่แน่ชัด และเป็นที่น่าพอใจเพียงพอ จึงจะนำข้อมูลดังกล่าวนั้นมาแสดงโดยอาศัยการพรรณนาและสังเคราะห์ข้อสรุปย่อยๆ ในช่วงต้น และก็ค่อยๆ สรุปรวมใน บทสรุป และตรวจสอบยืนยันผลสรุปการวิจัยในช่วงสุดท้าย 4. การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้การวิจัยเกิดความถูกต้องแม่นยำ การตรวจสอบข้อมูลจึงเป็นการพิจารณา เที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) (สุพงษ์ โสธนะเสถียร, 2548).

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการประกอบสร้างความจริงของพรรคเพื่อไทยกับการจัดตั้งรัฐบาลในปี พ.ศ. 2566 พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อกระบวนการสร้างความจริงและการนำเสนอของสื่อมวลชนสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้งสามประการที่ตั้งไว้ ประการแรก การศึกษาบริบทที่มีผลต่อการประกอบสร้างความจริงเรื่องพรรคเพื่อไทยกับการจัดตั้งรัฐบาลในปี พ.ศ. 2566 พบว่า บริบททางการเมืองไทยภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปปีดังกล่าวมีความซับซ้อนและเต็มไปด้วยความท้าทายเชิงโครงสร้าง สภาพแวดล้อมทางการเมืองอยู่ภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ซึ่งให้วุฒิสภามีอำนาจร่วมโหวตนายรัฐมนตรีเป็นข้อจำกัดสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อการจัดตั้งรัฐบาลของพรรคเพื่อไทย แม้ว่าพรรคก้าวไกลจะได้รับคะแนนเสียงสูงสุดในการเลือกตั้ง แต่ไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้เนื่องจากไม่ได้รับเสียงสนับสนุนจากวุฒิสภาและพรรคการเมืองฝ่ายอนุรักษนิยม ส่งผลให้พรรคเพื่อไทยต้องปรับยุทธศาสตร์ทางการเมืองโดยการจับมือกับพรรคการเมืองจากฝ่ายตรงข้ามทางอุดมการณ์เพื่อให้สามารถจัดตั้งรัฐบาลและสร้างเสถียรภาพทางการเมืองได้ ปัจจัยด้านอิทธิพลของกลุ่ม

อำนาจเดิมหรือที่เรียกกันว่า “เครือข่ายอำนาจเก่า” ยังคงมีบทบาทสำคัญ ทั้งในระดับการตัดสินใจเชิงนโยบายและในระดับการจัดตั้งพันธมิตรทางการเมือง นอกจากนี้ ยังพบว่ากระแสความเห็นของสาธารณชนในสังคมไทยในช่วงเวลาดังกล่าวมีความแตกแยกอย่างชัดเจนระหว่างกลุ่มที่สนับสนุนแนวคิดประชาธิปไตยก้าวหน้าและกลุ่มที่มีจุดยืนแบบอนุรักษนิยม ทำให้การตัดสินใจของพรรคเพื่อไทยในการจัดตั้งรัฐบาลร่วมกับพรรคฝ่ายตรงข้ามกลายเป็นประเด็นที่ถูกจับตามองและถูกถกเถียงอย่างกว้างขวางในสังคม อีกทั้ง สภาพแวดล้อมทางสื่อดิจิทัลที่เปิดกว้างและมีการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ได้กลายเป็นพื้นที่สำคัญในการต่อสู้เชิงวาทกรรมและการสร้างความจริงทางการเมืองของกลุ่มต่าง ๆ ทำให้การจัดตั้งรัฐบาลครั้งนี้ไม่ใช่เพียงปรากฏการณ์ทางการเมือง แต่ยังเป็นสนามการต่อสู้เชิงความหมายที่เข้มข้นระหว่างอำนาจทางการเมืองแบบเดิมกับกระแสความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสื่อ

ประการที่สอง การศึกษาการประกอบสร้างความจริงเรื่องพรรคเพื่อไทยกับการจัดตั้งรัฐบาลในปี พ.ศ. 2566 ผ่านสำนักข่าวมติชน พบว่าสำนักข่าวมติชนมีแนวทางการนำเสนอข่าวที่มุ่งวิเคราะห์สถานการณ์ทางการเมืองในเชิงยุทธศาสตร์และโครงสร้างเป็นหลัก มติชนให้ความสำคัญกับการอธิบายปัจจัยเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของพรรคเพื่อไทย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการบริหารจัดการเสียงในรัฐสภา การต่อรองกับพรรคการเมืองต่าง ๆ หรือผลกระทบทางการเมืองที่อาจเกิดขึ้นจากการจับมือกับพรรคฝ่ายอนุรักษนิยม การเลือกประเด็นข่าวของมติชนมักสะท้อนให้เห็นถึงการ framing เหตุการณ์ในลักษณะของ “การคำนวณเชิงกลยุทธ์” มากกว่าการเน้นประเด็นเชิงอุดมการณ์ โดยเฉพาะการนำเสนอผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับฐานเสียงดั้งเดิมของพรรคเพื่อไทย และความเสี่ยงที่รัฐบาลอาจเผชิญในการบริหารประเทศภายใต้พันธมิตรทางการเมืองที่หลากหลายทางอุดมการณ์ การใช้ภาษาและวาทกรรมของมติชนมีลักษณะเป็นทางการ วางตัวในฐานะผู้สังเกตการณ์ทางการเมือง แต่ในขณะเดียวกันก็แฝงน้ำเสียงที่ชี้แนะให้ผู้อ่านเห็นความซับซ้อนและความท้าทายของพรรคเพื่อไทย เช่น การใช้ถ้อยคำที่สื่อถึงความสั่นคลอนของฐานเสียง หรือการแลกเปลี่ยนอุดมการณ์เพื่อผลประโยชน์เชิงอำนาจ นอกจากนี้ มติชนยังให้ความสำคัญกับการอ้างอิงข้อมูลจากแหล่งข่าวที่หลากหลาย ทั้งจากนักวิเคราะห์ทางการเมือง นักวิชาการ และแหล่งข่าวภายในพรรค เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ

ของกรอบการนำเสนอ และยังใช้ช่องทางสื่อออนไลน์อย่างเว็บไซต์และโซเชียลมีเดียเพื่อขยายการวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ไปสู่สาธารณชนอย่างต่อเนื่อง

ประการที่สาม การศึกษาการประกอบสร้างความจริงเรื่องพรรคเพื่อไทยกับการจัดตั้งรัฐบาลในปี พ.ศ. 2566 ผ่านสำนักข่าววอยซ์ พบว่าสำนักข่าววอยซ์มีลักษณะการนำเสนอที่แตกต่างจากมติชนอย่างชัดเจน โดยเน้นการ framing เหตุการณ์ในเชิงอุดมการณ์ประชาธิปไตยและจริยธรรมทางการเมืองมากกว่าการวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ วอยซ์มักตั้งคำถามต่อความสอดคล้องระหว่างอุดมการณ์ที่พรรคเพื่อไทยเคยประกาศไว้ในช่วงหาเสียง กับการตัดสินใจเข้าร่วมรัฐบาลกับพรรคการเมืองฝ่ายอนุรักษนิยม การใช้ภาษาของวอยซ์มีความชัดเจนและแสดงจุดยืนเชิงอุดมการณ์อย่างตรงไปตรงมา มักใช้คำหรือวาทกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการตั้งคำถามและการวิพากษ์ เช่น “ดีลลับ”, “การหักหลังอุดมการณ์” หรือ “อำนาจเก่าคืนชีพ” น้ำเสียงของผู้ประกาศและคอลัมน์นิสต์ของวอยซ์สะท้อนจุดยืนทางการเมืองที่ชัดเจน ทำให้กรอบการนำเสนอ มีลักษณะของการตั้งคำถามเชิงจริยธรรมต่อการเมืองไทยมากกว่าการอธิบายเชิงโครงสร้าง วอยซ์ยังใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะการไลฟ์สดและการเผยแพร่คลิปวิดีโอสั้นผ่าน Facebook, YouTube และ X (Twitter) เพื่อสร้างกระแสและผลักดันการตีความเหตุการณ์ทางการเมืองในหมู่ผู้ชมกลุ่มก้าวหน้า นอกจากนี้ วอยซ์ยังเชิญนักวิชาการและบุคคลสาธารณะที่มีแนวคิดประชาธิปไตยมาให้ความเห็น เพื่อเสริมความชอบธรรมให้กับกรอบการนำเสนอของตนเอง ส่งผลให้วอยซ์ทำหน้าที่คล้าย “ผู้ตั้งคำถามเชิงอุดมการณ์” ที่มุ่งตรวจสอบและวิพากษ์การตัดสินใจของพรรคเพื่อไทยในมิติของความโปร่งใสและจริยธรรมทางการเมือง

สรุปผลการวิจัยในเชิงบรรยายตามวัตถุประสงค์ทั้งสามข้อทำให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างบริบททางการเมืองไทยในปี พ.ศ. 2566 กับรูปแบบการประกอบสร้างความจริงของสื่อมวลชนได้อย่างชัดเจน บริบททางการเมืองที่ซับซ้อนและข้อจำกัดเชิงโครงสร้างกลายเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ส่งผลต่อทิศทางการเล่าเรื่องของสื่อแต่ละแห่ง มติชนเน้นการวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์ทางการเมือง ในขณะที่วอยซ์เน้นการตั้งคำถามเชิงอุดมการณ์และจริยธรรม ทั้งสองสำนักข่าวจึงสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างของบทบาทสื่อในการกำหนดกรอบความจริงทางการเมือง ซึ่งมีผลต่อการรับรู้และการตีความของสาธารณชนในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของประวัติศาสตร์การเมืองไทย

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง “การประกอบสร้างความจริง เรื่องพรรคเพื่อไทย กับการจัดตั้งรัฐบาลในปี พ.ศ. 2566: ศึกษาเปรียบเทียบสำนักข่าวมติชนกับสำนักข่าววอยซ์ (Voice)” พบว่า การประกอบสร้างความจริงของสื่อมวลชนไทยไม่ได้เป็นกระบวนการที่เป็นกลาง หากแต่สะท้อนความสัมพันธ์เชิงอำนาจและบริบททางการเมืองที่ซับซ้อนหลังการเลือกตั้งทั่วไปปี 2566 อย่างเด่นชัด ปัจจัยสำคัญที่กำหนดทิศทางการรายงานของสื่อ ได้แก่ ข้อจำกัดตามรัฐธรรมนูญมาตรา 272 ที่ให้อำนาจวุฒิสภามีส่วนร่วมในการโหวตนายกรัฐมนตรีนครี และอิทธิพลของกลุ่มอำนาจเดิม (Deep State) ซึ่งเป็นเหตุให้พรรคก้าวไกลไม่สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ และนำไปสู่การเปลี่ยนขั้วทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยบริบทดังกล่าวส่งผลให้สื่อมวลชนต้องเลือกมุมมอง วิธีเล่าเรื่อง และการกำหนดกรอบความหมาย (framing) เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองที่ซับซ้อนให้ผู้รับสารเข้าใจ การประกอบสร้างความจริงจึงไม่ใช่เพียงการถ่ายทอดข้อเท็จจริงเชิงเวลา แต่เป็นการ “เลือก-จัดวาง-ให้ความหมาย” ต่อเหตุการณ์ทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับข้อสังเกตของ พิชิต ลิขิตกิจสมบูรณ์ (2563) ที่ระบุว่า บริบททางการเมืองและข้อจำกัดเชิงอำนาจหลังรัฐประหารส่งผลให้สื่อต้องปรับกรอบการรายงานเพื่อคงพื้นที่สื่อสารของตนเองเมื่อเปรียบเทียบแนวทางของทั้งสองสำนักข่าว พบว่า Voice ใช้กรอบการเล่าเรื่องเชิงยุทธศาสตร์ (strategic framing) รายงานเหตุการณ์แบบเรียลไทม์ เชื่อมโยงการโหวตนายกรัฐมนตรีนครี การฉีก MOU และการกลับมาของอดีตผู้นำทางการเมืองเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างความชอบธรรมต่อการ “ข้ามขั้ว” ของพรรคเพื่อไทย แนวทางนี้สอดคล้องกับแบบจำลองการสื่อสารของ Gurevitch และ Blumler ที่มองว่าสื่อมีบทบาทในการเชื่อมโยงประชาชนกับนักการเมืองผ่านกระบวนการตีความ มติชน ใช้กรอบจริยธรรม (moral framing) มุ่งชี้ให้เห็นความไม่ต่อเนื่องระหว่างคำมั่นสัญญาหาเสียงกับการตัดสินใจร่วมรัฐบาลกับฝ่ายอนุรักษ์นิยม โดยนำเสนอผ่านบทวิเคราะห์เชิงอุดมการณ์ การสัมภาษณ์นักวิชาการ และภาษาข่าวที่สะท้อนความไม่พอใจและความคลางแคลงใจของสังคมข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้เกี่ยวกับ “การประกอบสร้างความจริงของสื่อไทย” ที่ศึกษากรณีทางการเมืองต่าง ๆ ในอดีต เช่น จันทรเพ็ญ มีแย้มภักดิ์ (2554) ศึกษากรณีอุทกภัยปี 2553 พบว่าหนังสือพิมพ์ข่าวสดใช้กรอบการเล่าเรื่อง

ที่กำหนดภาพลักษณ์ของผู้นำทางการเมืองและกำหนดทิศทางการตีความเหตุการณ์ของ
สาธารณะชน สุกใส (2551) พบว่าการรายงานข่าวการจัดตั้งรัฐบาลสมัคร สุนทรเวช มี
ลักษณะการประกอบสร้างความจริงที่สะท้อนการต่อสู้เชิงอำนาจทางการเมือง กรองกาญจน์
อาทรธรรมรัตน์ (2551) ชี้ให้เห็นว่าโพสต์ทูเดย์สร้างภาพลักษณ์ของนายสมัครในบริบท
เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 ผ่านการคัดเลือกและตีความข้อมูล มนตรี โพธิ์มงคล (2559) ศึกษา
การนำเสนอข่าว นปช. พบว่าสื่อมวลชนเลือกใช้เฟรมที่แตกต่างกันเพื่อสะท้อนจุดยืนทาง
การเมืองของแต่ละองค์กร จรัส อัมพรกลิ่นแก้ว (2560) พบว่าการประกอบสร้างความจริงของ
สื่อที่มีจุดยืนต่างกัน ส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ของประชาชนต่อรัฐบาลยิ่งลักษณ์นอกจากนี้ ผล
วิจัยยังสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ Hallin และ Mancini (2004) ที่มองว่าสื่อในระบบ
การเมืองแบบผสม (Polarized Pluralist Model) เช่น ประเทศไทย มีลักษณะการพึ่งพิงทาง
การเมืองสูง และมักใช้บทบาทการวิพากษ์หรือสนับสนุนทางการเมืองมากกว่าการเป็นกลาง
สรุปการประกอบสร้างความจริงของสื่อมวลชนไทยเป็นกระบวนการที่สัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับ
บริบททางการเมือง จุดยืนเชิงอุดมการณ์ขององค์กรสื่อ และความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับกลุ่ม
อำนาจ การเปรียบเทียบระหว่าง Voice และมติชนสะท้อนให้เห็นความแตกต่างของ “กรอบ
การเล่าเรื่อง” ที่นำไปสู่การรับรู้และทัศนคติทางการเมืองที่ต่างกันของสาธารณชน ดังนั้น การ
วิเคราะห์สื่อไทยจึงต้องให้ความสำคัญทั้งเชิงเนื้อหา บริบท และโครงสร้างอำนาจที่อยู่เบื้องหลัง

องค์ความรู้จากการวิจัย

ลำดับ	ประเด็นการประกอบสร้างความจริง	ข้อค้นพบ / องค์ความรู้ใหม่	ตัวอย่าง / ผลกระทบ
1	การประกอบสร้างความจริงมีวาระซ่อนเร้นหรือโน้มน้าวใจผู้รับสาร	สื่อไม่ได้รายงานเหตุการณ์เพียงอย่างเดียว แต่สร้างกรอบความหมายเพื่อโน้มน้าวทัศนคติผู้รับสาร วาระซ่อนเร้นอาจสะท้อนเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ของสำนักข่าว	Voice เน้นรายงานเชิงเหตุการณ์ ต่อเนื่องและความจำเป็นทางการเมือง เพื่อรักษาภาพลักษณ์พรรคเพื่อไทย-มติชน เน้นวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์และเชิงจริยธรรม เพื่อสร้างการรับรู้เชิงวิพากษ์ต่อพรรคเพื่อไทย

2	การประกอบ สร้างความจริง ของ Voice เรื่องรัฐบาลข้าม ชั่ว	การรายงานข่าวข้ามชั่วของ พรรคเพื่อไทยไม่สอดคล้องกับ อุดมการณ์ดั้งเดิมของ Voice ส่งผลต่อภาพลักษณ์และ ความน่าเชื่อถือของสื่อ มีการ ลาออกของทีมงานสำคัญ	ทีมงานบางส่วนลาออกเพื่อรักษา อุดมการณ์- ความไม่สอดคล้องระหว่าง เนื้อหากับอุดมการณ์สร้างแรงกดดัน ภายในทีม- ส่งผลต่อการรับรู้ของ ประชาชนต่อความยั่งยืนของสื่อ
3	การประกอบ สร้างความจริง ของมติชนเรื่อง รัฐบาลข้ามชั่ว	มติชนเน้นตีความและ วิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ สร้าง กรอบความหมายให้ผู้รับสาร รับรู้เชิงลบต่อพรรคเพื่อไทย ทำให้เกิดทัศนคติวิพากษ์และ ตั้งคำถามต่อความชอบธรรม	- รายงานเน้นความขัดแย้งภายในพรรค การจัดทำ MOU และผลกระทบต่อ อุดมการณ์- ผู้รับสารส่วนใหญ่เกิดการ รับรู้เชิงลบและตั้งคำถามต่อความชอบ ธรรมของพรรค- สะท้อนบทบาทของ สื่อในการ framing และโน้มน้าว ทัศนคติอย่างชัดเจน

องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า การประกอบสร้างความจริงของสื่อมวลชนไทยมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกับบริบททางการเมือง จุดยืนและอุดมการณ์ของสื่อ สำนักข่าวแต่ละแห่งใช้กรอบการรายงาน (framing) ต่างกัน เพื่อกำหนดทัศนคติของผู้รับสารและรักษาหรือสะท้อนภาพลักษณ์ของพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้อง โดย Voice มุ่งสร้างความชอบธรรมและความจำเป็นทางการเมือง ขณะที่มติชนเน้นการตีความเชิงจริยธรรมและเชิงกลยุทธ์ ทำให้ผู้รับสารเกิดทัศนคติวิพากษ์ต่อพรรคเพื่อไทยอย่างเป็นระบบ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริม “การรู้เท่าทันสื่อ” (Media Literacy) อย่างเป็นระบบ ผ่านหลักสูตรการศึกษาและกิจกรรมในชุมชน เพื่อให้ประชาชนสามารถแยกแยะข้อเท็จจริง ความเห็น และการบิดเบือนข้อมูลได้อย่างรอบด้าน

2.ควรจัดตั้งหรือพัฒนาหน่วยงานอิสระด้านการกำกับดูแลสื่อ ที่มีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย เพื่อสร้างกลไกตรวจสอบการทำงานของสื่อให้เป็นไปอย่างโปร่งใส ยุติธรรม และมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1.สื่อมวลชนควรเปิดเผยกระบวนการทำงานอย่างโปร่งใส เช่น การระบุแหล่งที่มาหลักฐาน และขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูล เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและสร้างความไว้วางใจจากประชาชน

2.องค์กรสื่อควรพัฒนามาตรการภายในเพื่อควบคุมและแก้ไขกรณีละเมิดจริยธรรม เช่น การเผยแพร่ข่าวบิดเบือนหรือปลอมปน พร้อมจัดระบบลงโทษและการอบรมซ้ำเพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรศึกษาอุดมการณ์และความเป็นกลางของสื่อมวลชนในเชิงลึก เพื่อทำความเข้าใจว่าการรายงานข่าวเกิดจากกรอบความคิดและหลักการที่ยึดถือจริง หรือเพียงตอบสนองต่อแรงกดดันและผลประโยชน์เฉพาะกลุ่ม

2.ควรสร้างกรอบแนวคิดและเครื่องมือวิจัยที่ใช้ตรวจสอบการประกอบสร้างความจริงของสื่ออย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทั้งการวิเคราะห์เนื้อหา วิธีการนำเสนอ ช่องทางสื่อสาร และปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มผลประโยชน์ เพื่อพัฒนาความรู้เชิงลึกและใช้เสริมสร้างการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน

เอกสารอ้างอิง

กมลชนก สุกใส. (2551). การประกอบสร้างความจริงทางสังคมในข่าวของหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ: กรณีศึกษา พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร กับการจัดตั้งรัฐบาลสมัคร สุนทรเวช (สารนิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต). คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กรองกาญจน์ อาทรธรรมรัตน์. (2551). การประกอบสร้างความจริงเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของนายสมัคร สุนทรเวช ของหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์: กรณีศึกษาเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 (สารนิพนธ์วารสารศาสตรบัณฑิต). คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- จรัส อัมพรกลิ่นแก้ว. (2560). *การประกอบสร้างความจริงเกี่ยวกับรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร: ศึกษาเปรียบเทียบหนังสือพิมพ์เอเอสทีวีผู้จัดการรายวันกับหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน* (ดัชนีพันธปรัชญาดัชนีบัณฑิต (สื่อสารการเมือง)). วิทยาลัยสื่อสารการเมือง, มหาวิทยาลัยเกริก.
- จันทร์เพ็ญ มีแย้มภักดิ์. (2554). *การประกอบสร้างความจริงของหนังสือพิมพ์ข่าวสดกรณีศึกษา: บทบาทนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในสถานการณ์อุทกภัยปี พ.ศ.2553* (สารนิพนธ์ วารสารศาสตรบัณฑิต). คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธรรมพร จิระพลทรัพย์. (2553). *การประกอบสร้างความจริงในข่าวการเมืองของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์: กรณีศึกษาการแต่งตั้ง พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจของสมเด็จอุนเฮน กับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา* (สารนิพนธ์). คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นันทนา นันทวโรภาส. (2558). *สื่อสารการเมือง: ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แมสมีเดีย.
- พิชิต ลิขิตกิจสมบูรณ์. (2563). *การสื่อสารการเมืองในยุคดิจิทัล: การวิเคราะห์สื่อและการเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2548). *หลักและทฤษฎีการวิจัยทางสังคมศาสตร์* (น. 293). กรุงเทพฯ: ประสิทธิ์ภัณฑ์ แอนด์ พรินต์.
- Gurevitch, Michael and Blumler, Jay G. (1995). *The Crisis of PublicCommunication*. London: Routledge.
- Gurevitch, Michael and Blumler, Jay G. *The New Media and OurPolitical Communication Discontents: DemocratizingPoet Cyberspace*. London: Routledge, 2000.
- Hallin, D. C., & Mancini, P. (2004). *Comparing media systems: Three models of media and politics*. Cambridge University Press.

McNair, Brian. An Introduction to Political Communication. London: Routledge, 2011.